

**UCHWAŁA NR XL/226/18
RADY GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE**

z dnia 2 marca 2018 r.

w sprawie uchwalenia 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dobrzyniewo Duże na lata 2018-2021

Na podstawie art.18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2017, poz.1875, poz. 2232, z 2018 r. poz. 130), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U.2017, poz.1769), art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017, poz.697) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2018-2021 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyniewo Duże

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mirosław Kłosek

Załącznik do uchwały Nr XL/226/18
Rady Gminy Dobrzyniewo Duże
z dnia 2 marca 2018 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny

na lata 2018 – 2021

Dobrzyniewo Duże, styczeń 2018 r.

3-letni program wspierania rodziny w Gminie Dobrzyniewo Duże na lata 2018-2021 opracowany został w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017, poz.697). Zawartością swoją wpisuje się w Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata w zakresie dotyczącym problematyki dziecka i rodziny.

I. Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem dla dziecka, które kształtuje całokształt jego osobowości, systemu wartości i w konsekwencji stanowi o jakości jego przyszłego życia w stopniu największym. Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega na opiece i wychowywaniu dziecka, na dbałości o jego prawidłowy rozwój, edukacji, zdrowie i rozwój. Rodzice powinni w szczególności chronić interes dziecka oraz realizować w praktyce zasadę ochrony jego dobra. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża obecnie szereg czynników, których oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci. Rozwiązaniem dla tych problemów jest prowadzenie spójnych i zgodnych z potrzebami rodzin działań pomocowych dla rodzin dysfunkcyjnych oraz prowadzenie działań edukacyjno-dydaktycznych. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odtworzeniu właściwych relacji w rodzinie oraz w wypełnianiu stosownych ról społecznych. Rodzina winna być w miarę możliwości wspierana jak najwcześniej, bardzo istotne są działania profilaktyczne. Na pierwszy plan wysuwa się zapewnienie optymalnych warunków do rozwoju dzieci (szczególnie najmłodszych) oraz młodzieży. Normy i wartości związane z ich wychowaniem powinny być kształtowane na jak najwcześniejszym etapie współpracy z rodziną. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny, przy jej zaangażowaniu, stosując zasadę pomocniczości. Istotne jest traktowanie rodziny jako podmiotu a nie przedmiotu w pracy socjalnej i każdej pracy stosowanej z rodziną.

Działania gminy powinny być przede wszystkim skierowane na działania profilaktyczne i wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie. Podstawą jest tu prawidłowa diagnoza oraz działania wspierające dziecko - tu przede wszystkim istotna jest współpraca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich programów wspierania rodziny. Ustawa ta wprowadziła również nowe formy wsparcia rodziny na poziomie gminy - asystenta rodziny i rodzinę wspierającą, których celem jest osiągnięcie przez rodzinę mającą problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej wychowywanie dzieci. Podejmowane działania mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie zostało wyeliminowane zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro musiało zostać umieszczone poza rodziną.

Obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U.2017, poz. 697)

Gminny Program Wspierania Rodziny określa zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania im zdolności do wypełniania tych funkcji.

Powstał on w oparciu o diagnozę środowisk rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2015 – 2017 na podstawie sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym oraz uwzględniając dane pozyskane z innych instytucji działających na rzecz rodziny na terenie gminy.

II. Podstawa prawna

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2017, poz.697),

2. ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U.2017, poz. 1769),
3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dobrzyniewo Duże na lata 2012-2022 przyjęta Uchwałą Nr XIX/95/2012 Rady Gminy Dobrzyniewo Duże z dnia 28 lutego 2012
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015, poz. 1390.),
5. ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2016, poz.487),
6. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017, poz. 783).

III. Diagnoza problemu

Skalę problemów związanych z funkcjonowaniem rodzin dysfunkcyjnych w gminie Dobrzyniewo Duże można określić w oparciu o własne dane GOPS w Dobrzyniewie Dużym, które statystycznie obrazują zakres udzielanej pomocy socjalnej, z uwagi na występujące w rodzinach potrzeby, których nie są one w stanie samodzielnie zaspokoić. Niezaspokojone potrzeby pogłębiają dysfunkcje, prowadząc do sytuacji niekorzystnej zarówno dla dziecka, jak i dla rodziców, czyli umieszczenia dziecka poza rodziną. Na podstawie sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym za okres 2015 – 2017 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej przedstawia się następująco:

Rok	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach	Pomoc udzielona św. Pieniężne	Świadczenia niepieniężna
2015	252	812	161	149
2016	215	683	133	123
2017	195	541	129	96

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

Struktura rodzin korzystających z pomocy według liczby posiadanych dzieci w rodzinie przedstawia się następująco:

Rok	Rodziny z dziećmi						
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci i więcej
2015	42	57	42	15	6	2	3
2016	30	52	34	13	4	1	3
2017	26	46	20	8	3	1	2

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

rok	Rodziny niepełne z dziećmi				
x	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	razem
2015	14	11	8	4	37
2016	9	11	7	1	28
2017	13	14	1	2	30

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

Główną ustawową przesłanką przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest niski dochód w rodzinie. W rodzinach zamieszkujących na terenie gminy Dobrzyniewo Duże podstawową przyczyną powodującą konieczność udzielenia pomocy jest pozostawanie rodziców lub opiekunów bez pracy. Zgodnie ze sprawozdaniami za okres 2015 - 2017 wśród głównych powodów trudnej sytuacji w rodzinach możemy wyróżnić:

Rok	Liczba rodzin

x	UBÓSTWO	BEZROBOCIE	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	DLUGOTRWALA LUB CIĘŻKA CHOROBA	rodziny niepełne	WIELODZIETNOŚĆ
2015	97	77	47	36	18	20
2016	80	53	49	33	11	14
2017	93	45	54	32	14	10

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

Nierzadkie są również przypadki występowania w jednej rodzinie kilku przyczyn powodujących kryzys w rodzinie.

Należy także zwrócić uwagę na osoby otrzymujące świadczenia z funduszu alimentacyjnego, osoby samotnie wychowujące dzieci oraz rodziny posiadające dzieci niepełnosprawne. Na podstawie sprawozdań GOPS w Dobrzyniewie za okres 2015 – 2017 z powyższych świadczeń skorzystała następująca liczba rodzin:

Rok	Liczba rodzin				
	FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	DODATEK Z TYTUŁU SAMOTNEGO WYCHOWYWANIA DZIECKA	DODATEK Z TYTUŁU KSZTAŁCENIA I REHABILITACJI DZIECKA NIEPEŁNOSPRAWNEGO	Świadczenie rodzicielskie	DODATEK Z TYTUŁU WYCHOWYWANIA DZIECKA W RODZINIE WIELODZIETNEJ
2015	27	20	25	0	120
2016	23	20	24	24	111
2017	20	17	25	24	83

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

Od kwietnia 2016 r. rodziny otrzymują wsparcie w postaci Świadczeń wychowawczych na dzieci w ramach Programu 500 +. W gminie Dobrzyniewo Duże większość rodzin ubiega się o świadczenie wychowawcze na 1 dziecko z uwzględnieniem kryterium dochodowego. W większości składanych wniosków dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż 800 zł. na osobę w rodzinie.

Rok	miesiąc	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	I półrocze Średnia liczba Na półrocze
2016	Liczba rodzin	x	x	x	720	724	722	722
	W tym na pierwsze dziecko (jedno dziecko w rodzinie)	x	x	x	189	190	190	189
2017	Liczba rodzin	728	728	733	761	739	747	739
	W tym na pierwsze dziecko	698	682	689	691	695	698	692

Zestawienie wg danych ops

rok	Rok 2017	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień	III półrocze
2016	Liczba rodzin	725	725	726	728	730	722	726
	W tym na pierwsze dziecko	194	195	197	197	198	199	196

	(jedno dziecko w rodzinie)							
2017	Liczba rodzin	750	752	751	706	680	701	723
	Z tego na pierwsze dziecko	699	703	703	358	364	379	534

Zestawienie wg danych ops

Według sprawozdań miesięcznych z programu w 2017 r. skorzystało max. 750 rodzin, w tym na pierwsze dziecko (czyli z dochodem nieprzekraczającym 800 zł. na osobę) max. 703

W ramach resortowego programu wspierania rodziny i pieczy zastępczej „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” na terenie gminy Dobrzyniewo Duże opieką asystenta rodziny była objęta następująca liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych:

Rok	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach	Liczba dzieci	Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną
2016	12	47	25	12 m-cy
2017	12	49	29	12 m-cy

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka.

Gmina Dobrzyniewo Duże wypełniając obowiązki w ramach wsparcia Programu Asystent Rodziny od 2014 wspiera rodziny borykające się z problemami opiekuńczo –wychowawczymi znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej z powodu bezrobocia, niepełnosprawności itp.

Ponadto pokrywa za pobyt 3 dzieci w placówce opiekuńczo –wychowawczej oraz 1 – dzieci w rodzinie zastępczej.

rok	Liczba dzieci w placówce opiekuńczo -wychowawczej	Liczba dzieci w rodzinie zastępczej	Wydatek
2015	4	2	63311
2016	4	2	53856
2017	3	1	29271

Źródło: Dane UG w Dobrzyniewie

Rodziny z terenu gminy otrzymują stypendia szkolne zgodnie z Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty/. Dz. U. z 2016r. poz. 1943 ze zm./

rok	Liczba dzieci	Koszt
2015	302	140662
2016	230	118243
2017		

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże, w związku z problemami związanymi z funkcjonowaniem rodzin kwalifikujących się do świadczeń socjalnych:

- 1) od 2011 r. GOPS organizuje pracę Zespołu Interdyscyplinarnego w Dobrzyniewie;
- 2) od 2012 r. działa Punkt Konsultacyjny dla rodzin zagrożonych problemami społecznymi i uzależnieniami;
- 3) działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracując ze Stowarzyszeniem Droga (pomoc rodzinom z problemem alkoholowym; wsparcie dzieci; organizacja kolonii i półkolonii; paczki świąteczne; wyprawki szkolne itp.);

- 4) w 2017 udział rodzin z tereny gminy w działaniach edukacyjnych i terapeutycznych organizowanych przez Stowarzyszenia Droga w ramach projektu unijnego;
- 5) GOPS współpracując ze Stowarzyszeniem Droga w ramach projektu umożliwił rodzinom korzystanie ze wsparcia (szkoła dla rodziców; zajęcia terapeutyczne; wyjazd na wakacje całych rodzin);
- 6) w 2017 r. GOPS wydał Karty Dużej Rodziny;
- 7) pomoc w formie dożywiania dzieci w szkole: programem objęto ogółem 222 osoby w tym:

wyszczególnienie	2015	2016	2017
Liczba rodzin objętych programem	187	135	111
Liczba osób objętych programem w tym :	388	269	222
Uczniowie korzystający z posiłku w szkole	272	218	173
Zasiłku celowego na posiłek	171	67	59
Świadczenia rzeczowego	2	2	2
Liczba posiłków	33523	26252	21685

IV. Cel główny Programu

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania

V. Cele szczegółowe

Cel szczegółowy	Działania / zadania	Wskaźniki realizacji działań
Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. wywiad środowiskowy, 2. praca socjalna, 3. konsultacje ze specjalistami. 4. Konsultacje społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i formy udzielonej pomocy. - Sprawozdanie z konsultacji społecznych
Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny	<ol style="list-style-type: none"> 1. pomoc materialna i rzeczowa (w miarę potrzeb i możliwości OPS), 2. objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą, 3. organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, 4. promowanie cech „zdrowej rodziny”. 5. Mobilne punkty wsparcia; dyżury specjalistów 6. Warsztaty, kursy itp. dla różnych grup wiekowych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i formy udzielonej pomocy, - liczba rodzin i dzieci objętych pomocą, - liczba podejmowanych interwencji kryzysowej. - Liczba warsztatów, szkoleń; kursów itp. - Liczba osób uczestniczących w oferowanych działaniach.
Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,	<ol style="list-style-type: none"> 1. dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin i dzieci objętych pomocą,

wzmocnienie roli i funkcji rodziny	(psychologicznego, terapeutycznego, prawnego), 2. pomoc asystenta rodziny, 3. pomoc rodzin wspierających (w razie potrzeby). 4. Akademia Rodziców 5. Mediacje z nastolatkami 6. Trening zastępowania agresji	- liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców Gminy - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, - liczba rodzin wspierających.
Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin	1. motywowanie członków rodzin do podjęcia działań zmierzających do ograniczenia bądź niwelowania dysfunkcji w rodzinie (Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, Policja itp.), 2. organizowanie specjalistycznego wsparcia dla rodziców obejmującego kształtowanie i rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, 3. zapewnienie dzieciom bezpłatnego pobytu w świetlicach wiejskich itp. 4. Finansowanie kolonii; wyprawek szkolnych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych 5. Działania szkolne	- liczba rodzin i dzieci objętych działaniami.
Dążenie do reintegracji rodziny	1. pomoc asystenta rodziny, 2. współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym (pomoc społeczna, szkoła, policja, placówki służby zdrowia, sądy itp.) w celu poprawy sytuacji rodzinnej, 3. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	- liczba rodzin i dzieci objętych pomocą asystenta rodziny, - liczba rodzin i dzieci objętych działaniami, - liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i w pieczy zastępczej, - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i w pieczy zastępczej.

VI. Zasoby

Instytucje i organizacje realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny oraz pełniące inne funkcje wspierające:

- 1) Urząd Gminy w Dobrzyniewie Dużym: - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym,
- 2) Gminne Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym oraz inne świetlice wiejskie;

- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobrzyniewie Dużym;
- 4) Stowarzyszenie Droga;
- 5) Komisariat Policji w Choroszczycy;
- 6) placówki oświatowe z terenu gminy (SP w Pogorzałkach);
- 7) Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku;

- 8) Zespół Interdyscyplinarny na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie działający na terenie gminy Dobrzyniewo Duże;

- 9) niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej;
- 10) organizacje pozarządowe,;
- 11) parafie.

VII. Adresaci

Adresatami niniejszego Programu są rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, mieszkańcy gminy Dobrzyniewo Duże.

VIII. Finansowanie

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Dobrzyniewo Duże, środków GKRPA, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IX. Monitorowanie

Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym.

Program realizowany będzie na terenie gminy Dobrzyniewo Duże w latach 2018 - 2021.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniewie Dużym do dnia 31 marca każdego roku składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu Programu.

U Z A S A D N I E N I E

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 332 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Kierownik GOPS każdego roku w terminie do dnia 31 marca stosownie do art. 179 ust. 1 i 2 w/cyt. ustawy zobowiązany jest do składania Radzie Gminy corocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań, będące podstawą uchwalenia przez Radę Gminy Dobrzyniewo Duże gminnego programu wspierania rodziny. W związku z powyższym niezbędne jest podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Dobrzyniewie Dużym. Pierwszy program wspierania rodziny w Gminie Dobrzyniewo Duże był przyjęty dnia 25 września 2015 r. Uchwałą nr XII/63/15 Rady Gminy Dobrzyniewo Duże i obowiązywał w latach 2015 – 2017